

SINIF EĞİTİMİ PROGRAMINDAKİ ZORUNLU DERSLER HAKKINDA BİR ARAŞTIRMA¹

Ramazan SEVER², Kamuran TARIM³, Eser ÜLTAY⁴, Salih Kürşat ÇİLİNGİR⁵

Öz

Çağdaş ve ideal bir öğretmen yetiştirmede en önemli öge programlardır. Üniversitelerde okutulan zorunlu derslerin öğretmen adaylarının mesleki bilgi, beceri ve kişisel gelişimlerine fayda sağlayacak nitelikte olması temel şarttır. Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından sunulan paket programındaki zorunlu dersler ve seçmeli dersler de bu amaçlar doğrultusunda zaman zaman değiştirilmektedir. Bu çalışmada, eğitim fakültesi temel eğitim bölümü sınıf eğitimi anabilim dalı paket programlarındaki zorunlu dersler ve bazı üniversitelerde değişen zorunlu dersler konu edilmiştir. Nitel yöntem kullanılan çalışmada, betimsel içerik analizinden yararlanılmıştır. Çalışmada öncelikli olarak YÖK'ün sınıf eğitimi anabilim dalı için belirlemiş olduğu paket program (Şubat 2007) incelenmiştir. Daha sonra 65'i devlet, altısı da vakıf üniversitesi olmak üzere 71 üniversitenin güncel ders bilgi paketlerine ulaşılmış ve elde edilen verilerden üniversitelerin zorunlu dersleri tespit edilmiştir. İncelenen programlarda YÖK'ün önerdiği paket program dışında 20 civarında zorunlu ders değişimi tespit edilmiştir. Söz konusu üniversitelerde okutulan zorunlu derslerin çağdaş, bilim ve teknolojideki yenilikleri içeren ve öğretmenlik meslek bilgisine yönelik olarak değiştirilmeye çalışıldığı anlaşılmıştır. Ancak üniversiteler paket program dışında okutulan zorunlu derslerin değişiminde herhangi bir işbirliği ve koordinasyona gitmediğinden, ortak bir paydada buluşamadığı görülmüştür. Ayrıca YÖK'ün, Milli Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) değiştirdiği ilkökul öğretim programını sürekli olarak takip etmesi ve buna bağlı olarak eğitim fakültelerindeki paket programını güncellemesi gerekli görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Seçmeli Dersler, Sınıf Eğitimi, Sınıf Eğitimi Programı, Zorunlu Dersler

A Research on Required Courses in Primary Education Program

Abstract

The most important element in educating modern and ideal teachers is the teaching programs. It is essential that the compulsory courses taught at universities are of a quality that will benefit professional candidates' professional knowledge, skills and personal development. Compulsory courses and elective courses in the package program offered by the Council of Higher Education (CHE) are also changed from time to time for these purposes. In this study, the compulsory courses and at some universities the changing compulsory courses in the package programs of the elementary education department primary teacher program of the education faculty were discussed. In the study using the qualitative method, descriptive content analysis was used. In the study, the package program (February 2007), in which CHE was determined for the primary teacher program, was examined. Then, 71 courses of the current course information packages were reached, 65 of which were in the state, and six of them were foundation universities, and the compulsory courses of the universities were determined from the obtained data. In the programs examined, about 20 compulsory course exchanges were determined out of the package program suggested by CHE. It has been understood that the compulsory courses taught at the universities have been tried to be changed to include teaching, profession knowledge, including contemporary, scientific and technological innovations. However, since universities did not go to any co-operation and coordination in the exchange of compulsory courses taught outside the package program, it was seen that they did not meet in a common payday. It is also considered that CHE continuously monitors the primary school curriculum changed by the Ministry of National Education (MoNE) and accordingly updates the package program in education faculties.

Keywords: Elective Courses, Primary Education, Primary Education Program, Compulsory Courses

- 1 Bu çalışma, 16. Uluslararası Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu'nda (USOS 2017) özet bildirisi olarak sunulmuştur.
- 2 Prof. Dr., Giresun Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, E-posta: ramsey4401@gmail.com
- 3 Prof. Dr., Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, E-posta: kamuran.tarim@gmail.com
- 4 Dr. Öğr. Üyesi, Giresun Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, E-posta: esultay@gmail.com
- 5 Arş. Gör., Giresun Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, E-posta: kursatcingir@gmail.com

Giriş

İlkokul, eğitim sisteminin temelini oluşturur. Bu kademe, bireylerin gelecekteki başarılarının üstünde önemli bir etkiye sahiptir. Bu aşamadaki görevi üstlenen sınıf öğretmenlerinin sorumluluğu çok fazladır. Dolayısıyla sınıf öğretmeni adaylarının nitelikli bir hizmet öncesi eğitimden geçmiş olmaları büyük önem taşımaktadır (Aytar, 2011).

Eğitim sürecinin temel değişkenlerinden biri olan öğretmen, süreci planlama ve uygulama görevlerini üstlendiği için eğitim sistemi içerisinde önemli bir yere sahiptir (Özer, 2008). Bir ülkenin kalkınmasında, nitelikli insan gücünün yetiştirilmesinde, toplumsal huzur ve sosyal barışın sağlanmasında, bireylerin sosyalleşmesi ve toplumsal hayata hazırlanmasında, toplumun kültür ve değerlerinin genç kuşaklara aktarılmasında öğretmenler başrol oynamaktadırlar (Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005). 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 43. maddesine göre ise öğretmenlik “Devletin eğitim öğretim ile ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir uzmanlık mesleğidir.” Her tür eğitim programının uygulayıcısı olan öğretmenler program geliştirme ve uygulama aşamalarının en önemli unsurudur (URL - 1, 2018).

İyi bir eğitim, nitelikli öğretmenlerle gerçekleşeceği için bütün dünya ülkeleri daha nitelikli öğretmen yetiştirme konusunda sürekli bir arayış içindedirler (Özer, 2008). Eğitim sistemlerinin en temel unsurlarından biri eğitim fakülteleridir. Eğitim fakültelerinin temel amacı ise öğretmen yetiştirmedir (Yokuş, 2015).

Öğretmenlik mesleği, yalnızca bilgi aktarma işi olmadığı için bir öğretmen adayında bulunması gereken bazı özellikler vardır. Öğretmen yetiştirme programlarında temel olarak üç ana başlık halinde bir öğretmenin sahip olması gereken asgari bilgiler sunulur. Bunlar; öğretmenlik meslek bilgisi, alan bilgisi ve genel kültür olarak sıralanır (Küçükahmet, 2014; akt. Yokuş, 2015). Eğitim fakültelerinin müfredatına baktığımızda ders içeriklerinin bu üç özelliği öğrencilere kazandırmak üzere düzenlendiği görülmektedir. Bir öğretmenin nitelik ve yeterlikleri büyük ölçüde hizmet öncesinde aldığı eğitime bağlıdır (Semerci, 2004). Ülkemizde, 2006 yılında yapılan değişikliklerle, alan bilgisinin, öğretmenlik meslek bilgisinin ve genel kültürün belli oranlarda program içeriklerinde yer alması kararlaştırılmıştır (Yazıcı, 2009).

Osmanlı Devleti, ülkemizin çağdaş anlamda öğretmen yetiştirme konusundaki başlangıcı olarak gösterilebilir. Bu doğrultuda “Dârülmuallimîn-i Rüşdî” adıyla ilk öğretmen okulu 1848 yılında açılmıştır; sonraları sıbyan mekteplerine öğretmen yetiştirmek amacıyla 1868 yılında İstanbul’da açılan “Dârülmuallimîn-i Sıbyan” ve 1870 yılında “Dârülmuallimat” adındaki kız öğretmen okulları bu görevi üstlenmiştir (Akyüz, 2006).

Türk eğitim tarihinin ilk örgün öğretmenler sıbyan mektebinde ders veren muallimler ve medreselerde ders veren müderrisler olarak yer almışlardır (Ak-yüz, 2005). Tanzimat Fermanı (1839) ilanından evvel pek fazla gündeme gelmeyen öğretmen yetiştirme konusu, bu dönemden sonra ayrı bir sorun olarak dikkat çekmiştir (Gürkan, 1993). Osmanlı döneminde, öğretmen yetiştirme konusunda ilk nitelikli sayılabilecek kurum, İstanbul'da 16 Mart 1848 tarihinde erkek öğrenciler için açılan "Dârümuallimîn" adlı öğretmen okuludur. Bu tarih, Cumhuriyet döneminde, uzun yıllar "Öğretmen Adaylarının Mesleğe Giriş Günü" olarak kutlanmış ve günümüzde de kutlanmaktadır. 22 yıl sonra, 26 Nisan 1870'te ise, kız öğretmen yetiştirmek için "Dârümuallimat" adlı kız öğretmen okulu da açılmıştır. Bahsi geçen iki kuruluş da ilkokul öğretmeni yetiştirme amacına hizmet etmiştir.

Meşrutiyet Dönemi'nin (1908-1918) sonlarına yaklaşıldığında, öğretim kurumlarında öğretmen yetiştirmek üzere haftada 32 saat ders verilmekteydi. Verilen derslerin arasında yaklaşık üç saat din içerikli konular yer alırken, 29 saat içerisinde dünyevi ve çağdaş bilgiler veren dersler yer almaktaydı. Önceleri din konuları daha ağırlıkta olmasına karşın bu dönemde çağdaş konuların yer alması, bu anlamdaki uygulamaların gelişme gösterdiği şeklinde yorumlanmıştır (Ak-yüz, 1978; Baytal, 2000; Celkan, 1986; Zürcher, 2003).

Cumhuriyet Dönemine gelindiğinde yapılan en önemli gelişme öğretmenliğin yasal bir meslek durumuna getirilmesidir (Eşme, 2001). Bunun yanında, 3 Mart 1924 Tarihli 430 Sayılı Tevhid-i Tedrisat Kanunu ve 20 Nisan 1924 tarihli Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'na göre, ilköğretim devlet okullarında zorunlu ve ücretsiz olmuştur. Bu kanunlar ilköğretim çağındaki tüm çocukların ilköğretimden geçebilmesi için gerekli tüm önlemlerin alınmasını devlete bir sorumluluk olarak yüklemiştir. Neticede yeterli sayı ve nitelikte öğretmen yetiştirme işine önem verildiği anlaşılmaktadır (Küçükahmet, 1993).

1924-1931 yılları arasında uygulanan Muallim Mekteplerinde: Din Dersleri, Türkçe ve Edebiyat, Tarih, İçtimaiyat, Malumat-i Vataniye, Ruhیات ve Terbiye, Usulü Tedris, Hesap, Hendese ve Resmi-Hatti, Cebir, Hikmet (Fizik), Kimya, Hayvanat, Nabatat, Ziraat, Teşrih ve Fizyoloji, Umumi ve Mektep Hıfzısıhhası, Tabakat, Cografya, Resim, Musiki, Terbiye-i Bedeniyye, El İşleri ve Ecnebi Lisanı dersleri okutulmuştur (Ataünal, 1994).

Daha sonraki süreçte 17 Nisan 1940 tarihli 3803 sayılı yasayla Köy Enstitüleri kurulmuştur (Okçabol, 2005). Enstitülerde öğretmen adaylarına, ilkokul öğretmeni olmaları için gerekli mesleki ve genel kültür bilgileri verildiği gibi, köye gittiklerinde kendilerine danışılacak bir insan olabilmeleri için gerekli bilgiler de verilmiştir (Türkoğlu, 2000). 1939'dan itibaren ilkokul öğretmeni yetiştirme uygulaması ve politikası sona ermiş, öğretmen yetiştiren kurumlar İlk Öğretmen Okulu adı altında birleştirilmiştir (Ataünal, 1994). Köy Enstitülerinin 1943 tarihli programına göre dersler üç gruba ayrılmıştır. Kültür dersleri başlığı altında;

Türkçe, Tarih, Coğrafya, Yurttaşlık Bilgisi, Matematik, Fizik, Kimya, Tabiat ve Okul Sağlığı, Yabancı Dil, El Yazısı, Resim-İş, Beden Eğitimi ve Ulusal Oyunlar, Müzik, Askerlik, Ev İdaresi ve Çocuk Bakımı, Öğretmenlik Bilgisi (Toplum Bilim, İş Eğitimi, Çocuk ve İş, Ruh Bilimi, İş Eğitimi Tarihi, Öğretim Metodu) ve Zirai İşlemler Ekonomisi dersleri bulunmaktadır. Ziraat dersleri ve alıştırılmaları grubunda; Tarla Ziraatı, Bahçe Ziraatı (Fidancılık, Meyvecilik, Bağcılık, Sebzeçilik), Sanayi Bitkileri Ziraatı, Zootekni, Kümes Hayvanları Bilgisi, Arıcılık ve İpek Böcekçiliği, Balıkçılık ve Su Ürünleri, Ziraat Sanatları dersleri okutulmuştur. Teknik dersler ve çalışmalar alanında ise; Köy Demirciliği (Nalbantlık, Motorculuk), Köy Dülgerliği (Marangozculuk), Köy Yapıcılığı (Tuğla ve Kiremitçilik, Taşçılık, Kireççilik, Duvarcılık, Sıvacılık, Betonculuk) ve Köy ve El Sanatları (Kızlar için; Dikişi Biçki, Nakış, Örgü ve Dokumacılık, Ziraat Sanatları) dersleri bulunmaktadır (Akyüz, 2005).

1953-1970 yılları arasında uygulanan İlköğretmen Okulu Programı'nda verilen dersler ise şunlardır; Meslek dersleri (Psikolojiye Giriş, Eğitim Psikolojisi, Öğretim Metodu ve Uygulama, Eğitim Sosyolojisi, Teşkilat ve İdare, Seminer Çalışmaları), Türk Dili ve Edebiyatı (Okuma, Dilbilgisi, Kompozisyon, Türk Edebiyat Tarihi, Çocuk Edebiyatı), Sosyal Bilgiler (Tarih, Coğrafya), Tabiat ve Fen Bilgileri (Tabiat ve Fen Bilgisi, Fizik, Kimya, Biyoloji ve Sağlık Bilgisi, Matematik, Milli Savunma, Din Bilgisi, Beden Eğitimi, Müzik, Resim-Yazı ve İş, Tarım, Serbest Çalışmalar) (Ataünal, 1994). Belirtilen dersler tekrar 1970-1974 yılları arasında revize edilmiş ve yeni uygulanan İlköğretmen Okulu Programındaki dersler şu şekilde belirlenmiştir; Psikoloji, Eğitim Psikolojisi, Eğitim Sosyolojisi, İlkokullarda Öğretim, İlkokullarda Yönetim, Seçmeli Meslek Dersleri, Felsefe, Türk Dili ve Edebiyatı, Çocuk Edebiyatı, Tarih, Sanat Tarihi, Coğrafya, Din Bilgisi, Matematik, Fizik, Kimya, Tabiat Bilgisi, Sağlık ve Beslenme Eğitimi, Yabancı Dil, Milli Güvenlik, Beden Eğitimi, Müzik, Resim-Yazı, İş ve Ev-İş, Tarım ve Serbest Çalışma ve Seminer gibi derslerdir (Ataünal, 1994).

1973 yılında 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu kabul edilmiş, eğitimin herhangi basamağında görev yapan tüm öğretmenlere yükseköğrenim görmüş olma zorunluluğu getirilmiştir (Okçabol, 2005). 1739 sayılı kanun, öğretmenlerin yükseköğrenim görmeleri koşulunu getirince, 25 Ağustos 1973 tarihli ve 456 sayılı Talim ve Terbiye Kurulu kararıyla İlköğretmen Okulları 1974-1975 öğretim yılı başında öğretmen liselerine dönüştürülmüş ve aynı yıl temel eğitim (ilköğretim) okullarının birinci basamağına (ilkokullara) sınıf öğretmeni yetiştirmek amacıyla, liseden sonra iki yıllık yükseköğrenim veren Eğitim Enstitüleri açılmıştır (Akyüz, 2005). Ancak uygulanan programlar sınıf öğretmenliği için yetersiz görülmüş ve 1978-1979 öğretim yılında yeni bir program uygulanmaya başlamıştır. 1975- 1983 yılları arasında uygulanan İki Yıllık Eğitim Enstitüleri Programı'nda verilen dersler beş başlık altında toplanmıştır. Bunlar; Genel Kültür (Türkçe-Kompozisyon, Düşünce Tarihi, Ekonomiye Giriş, Devrim Tarihi, Yabancı Dil, Hayat Bilgisi Öğ-

retimi, Türkçe Öğretimi, Sosyal Bilgiler Öğretimi, Fen Bilgisi Öğretimi, Matematik Öğretimi, Müzik ve Öğretimi, Beden Eğitimi, Oyun ve Öğretimi, Resim, İş ve Yazı Öğretimi, Öğretmenlik Stajı), Meslek Bilgisi Dersleri (Eğitime Giriş, Eğitim Psikolojisi, Eğitim Sosyolojisi, Eğitim Yönetimi, Öğretim Yöntemleri, Ölçme ve Değerlendirme, Araştırma, Rehberlik), İş ve Teknik Eğitimi (El Sanatları, Pratik Elektrik ve Elektronik, Motor, Tarım, Kooperatifçilik, İlk Yardım ve Sağlık Bilgisi), Yardımcı Dal (Okul Öncesi Eğitimi, Özel Eğitim), Seçmeli Alanlar (Türkçe, Sosyal Bilgiler, Matematik, Fen Bilgisi, Müzik, Resim – İş, Beden Eğitimi) (Ataünal, 1994).

Türkiye’de 1980ler’den sonra öğretmen yetiştirmek artık üniversitelere devredilmişti. Ancak 6 Kasım 1981 tarih ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunuyla birlikte sistemde köklü değişikliklere gidilmiş ve yükseköğretim sisteminden sorumlu olacak bağımsız bir birim, YÖK oluşturulmuştur. Kurulun 3 Ekim 1985 tarihinde üniversitelere gönderdiği yönerge ile kesinlik kazanan yeni program 1986-1987 öğretim yılından itibaren uygulanmaya konmuştur. Öğretmen adaylarına meslek bilgisi kazandırmak amacıyla, programda altısı zorunlu, biri seçmeli olmak üzere toplam yedi derse yer verilmiştir. Bu programda; Eğitim Bilimine Giriş, Eğitim Psikolojisi, Genel Öğretim Metotları, Ölçme ve Değerlendirme, Özel Öğretim Metotları, Eğitim Sosyolojisi, Seçmeli Ders (Eğitim Felsefesi, Program Geliştirme, Eğitim Yönetimi ve Denetim, Eğitim Planlaması, Türk Eğitim Tarihi, Eğitim Teknolojisi, Eğitim Araçları, İstatistik, Araştırma Teknikleri, Yetişkinler Eğitimi, Mesleki ve Teknik Eğitim, Eğitim Ekonomisi, Eğitim ve Kalkınma, Özel Eğitim, Görsel ve İşitsel Araç ve Yöntemleri, Eğitim Teşkilatımız, Rehberlik) gibi dersler bulunmaktaydı.

XI. Milli Eğitim Şurası, şura kararları doğrultusunda sınıf öğretmenliği için 1989-1990 öğretim yılından başlamak koşuluyla Eğitim Yüksek Okullarının program süresi iki yıldan dört yıla çıkarılarak, dört yıllık program uygulamaya konulmuştur (Şahin, 1999). 1997’de YÖK/Dünya Bankası Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi projesi başlamıştır. YÖK/Dünya Bankası modeli uygulamaya koyulana kadar eğitim (genel ve mesleki) fakültelerinde lisans düzeyinde öğretmen yetiştirilirken, bu modellerle, eğitim dersleri yalnız öğretmenlik meslek bilgisi dersleriyle sınırlı kalmıştır. Bu dersler; Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Okul Deneyimi I, Gelişim ve Öğrenme, Öğretimde Planlama ve Değerlendirme, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme, Okul Deneyimi II, Sınıf Yönetimi, Rehberlik ve Öğretmenlik Uygulaması’dır. Dört yıllık programlar yanında bir buçuk yıllık tezsiz yüksek lisans programlarıyla ve eğitim fakültesi dışında da öğretmen yetiştirilmesine başlanmış; alan derslerinin fen-edebiyat fakültelerinden alınmasıyla ilgili koşul getirilmiştir (Okçabol, 2005).

Tüm bu bilgiler dahilinde, gelişen ve değişen öğretim programları da dikkate alındığında, yükseköğretim kurumlarında okutulan farklı zorunlu derslerin incelenmesi ve günümüz ihtiyaçlarına cevap vermesi önem arz etmektedir. Bu bağ-

lamda çalışmanın amacı, Sınıf Eğitimi Ana Bilim Dalı programlarındaki zorunlu dersleri incelemek, YÖK'ün Sınıf Eğitimi Ana Bilim Dalı paket programı dışında okutulan zorunlu dersleri inceleyip farklı olan derslerin ortaya çıkarılmasıdır.

Tablo 1'de YÖK'ün hazırladığı sınıf eğitimi paket programı sunulmuştur (URL - 2, 2018):

Tablo 1. YÖK sınıf eğitimi paket programı

1. Yarıyıl				
	DERSİN ADI	T	U	K
A	Temel Matematik I	2	0	2
A	Genel Biyoloji	2	0	2
A	Uygarlık Tarihi	2	0	2
GK	Türkçe I: Yazılı Anlatım	2	0	2
GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	2	0	2
GK	Yabancı Dil I	3	0	3
GK	Bilgisayar I	2	2	3
MB	Eğitim Bilimine Giriş	3	0	3
TOPLAM		18	2	19

2. Yarıyıl				
	DERSİN ADI	T	U	K
A	Temel Matematik II	2	0	2
A	Genel Kimya	2	0	2
A	Türk Tarihi ve Kültürü	2	0	2
A	Genel Coğrafya	2	0	2
GK	Bilgisayar II	2	2	3
GK	Türkçe II: Sözlü Anlatım	2	0	2
GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	2	0	2
GK	Yabancı Dil II	3	0	3
MB	Eğitim Psikolojisi	3	0	3
TOPLAM		20	2	21

3. Yarıyıl				
	DERSİN ADI	T	U	K
A	Türk Dili I: Ses ve Yapı/Bilgisi	2	0	2
A	Genel Fizik	2	0	2
A	Müzik	1	2	2
A	Beden Eğitimi ve Spor Kültürü	1	2	2
A	Fen ve Teknoloji Lab. Uygulamaları I	0	2	1
A	Çevre Eğitimi*	2	0	2
GK	Felsefe*	2	0	2
GK	Sosyoloji*	2	0	2
MB	Öğretim İlke ve Yöntemleri	3	0	3
TOPLAM		15	6	18

4. Yarıyıl				
	DERSİN ADI	T	U	K
A	Türk Dili II: Cümle ve Metin/Bilgisi	2	0	2
A	Çocuk Edebiyatı	2	0	2
A	Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği	3	0	3
A	Sanat Eğitimi	1	2	2
A	Fen ve Teknoloji Lab. Uygulamaları II	0	2	1
A	Müzik Öğretimi	1	2	2
A	Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi	1	2	2
A	Güzel Yazı Teknikleri*	1	2	2
GK	Bilimsel Araştırma Yöntemleri	2	0	2
MB	Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı	2	2	3
TOPLAM				

Sınıf Eğitimi Programındaki Zorunlu Dersler Hakkında Bir Araştırma

5. Yarıyıl				
	DERSİN ADI	T	U	K
A	Fen ve Teknoloji Öğretimi I	3	0	3
A	İlkokuma ve Yazma Öğretimi	3	0	3
A	Hayat Bilgisi Öğretimi	3	0	3
A	Matematik Öğretimi I	3	0	3
A	Drama	2	2	3
MB	Ölçme ve Değerlendirme	3	0	3
MB	Sınıf Yönetimi	2	0	2
TOPLAM		19	2	20

7. Yarıyıl				
	DERSİN ADI	T	U	K
A	Görsel Sanatlar Öğretimi	1	2	2
A	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretimi	2	0	2
A	Trafik ve İlk Yardım	2	0	2
A	Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı*	2	0	2
GK	Etkili İletişim	3	0	3
MB	Öğretmenlik Uygulaması I	2	6	5
MB	Rehberlik	3	0	3
MB	Özel Eğitim*	2	0	2
Toplam		17	8	21

6. Yarıyıl				
	DERSİN ADI	T	U	K
A	Fen ve Teknoloji Öğretimi II	3	0	3
A	Türkçe Öğretimi	3	0	3
A	Sosyal Bilgiler Öğretimi	3	0	3
A	Matematik Öğretimi II	3	0	3
A	Erken Çocukluk Eğitimi	2	0	2
GK	Topluma Hizmet Uygulamaları	1	2	2
MB	Okul Deneyimi	1	4	3
TOPLAM		16	6	19

8. Yarıyıl				
	DERSİN ADI	T	U	K
A	Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim	2	0	2
A	Seçmeli	2	0	2
GK	Türk Eğitim Tarihi*	2	0	2
GK	İlköğretimde Kaynaştırma	2	0	2
MB	Seçmeli	2	0	2
MB	Öğretmenlik Uygulaması II	2	6	5
Toplam		15	12	21

A: Alan ve Alan Eğitimi Dersleri **GK:** Genel Kültür Dersleri **MB:** Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri

Yöntem

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntem ve tekniklerinden betimsel içerik analizi kullanılmıştır. Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama araçlarının kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmalar olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Çalışmada Sınıf Eğitimi programı bilgi paketinde yer alan zorunlu derslerin incelenmesi amaçlandığından nitel araştırma yöntemlerinden betimsel içerik analizi seçilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu çalışmada betimsel içerik analizi yönteminin basamakları takip edilerek öncelikle; üniversitelerin resmi internet sayfalarından Sınıf Eğitimi Ana Bilim Dalı 2016-2017 akademik yılı ders bilgi paketlerine ulaşılmıştır. Üniversitelerin resmi internet sitelerindeki ders bilgi paketlerinin güncelliği ayrıca kontrol edilmiştir.

65 devlet ve altı vakıf üniversitesine ulaşılarak YÖK'ün paket programı dışındaki zorunlu dersler tablo haline getirilmiştir. AKTS'ye göre derslerin kaç kredi olduğu da ifade edilmiş ve derslerin amacı, içeriği ve öğretmen adayına nasıl katkı sağlayacağı üzerinde durularak değerlendirilmiştir.

Bulgular

İncelenen 71 üniversitenin, YÖK'ün belirlediği Sınıf Eğitimi Ana Bilim Dalı paket programı dışında kalan zorunlu dersleri, Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Bilgi paketine ulaşılan üniversitelerdeki YÖK'ün paket programı dışındaki zorunlu dersler (2016-2017 akademik yılı)

Paket Program Dışındaki Zorunlu Ders	Yarıyıl	Kredi	Üniversite
Üniversite Yaşamına Giriş	1	1	Ege Üniversitesi Mersin Üniversitesi Necmettin Erbakan Üniversitesi
Toplumsal Duyarlılık Projesi	1	1	Gaziantep Üniversitesi
Toplumsal Sorumluluk ve Sağlıklı Yaşam	2	1	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Okul Sağlığı	3	3	Gaziantep Üniversitesi
Girişimcilik	3	4	Kastamonu Üniversitesi
Ülkeler Coğrafyası	3	3	Ahi Evran Üniversitesi
Okul, Aile ve Çevre İşbirliği	3	3	Anadolu Üniversitesi
Dünya Sorunları	3	4	Artvin Çoruh Üniversitesi
Bilim Tarihi	3	2	Balıkesir Üniversitesi
Kitap İnceleme ve Eleştirisi	3	2	Balıkesir Üniversitesi Trakya Üniversitesi
Öğretmenlik Davranışı Beden Dili ve Diksiyon	3	3	Ege Üniversitesi
Çocuk Psikolojisi	3	3	Erciyes Üniversitesi
Evren ve Dünya	3	3	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sakarya Üniversitesi
İngilizce III	3	4	Kocaeli Üniversitesi
Oyun ve Fiziki Etkinlikler	4	3	Marmara Üniversitesi
İnsan Anatomisi ve Fizyolojisi	4	2	Mersin Üniversitesi
Eğitimde Güncel Sorunlar	4	3	Anadolu Üniversitesi
Bilimsel Araştırma Projesi Tasarımı ve Uygulamaları	4	2	Uludağ Üniversitesi
İngilizce IV	4	4	Kocaeli Üniversitesi
İstatistik	5	2	Mersin Üniversitesi
Öğrenmeyi Öğrenme	6	3	Harran Üniversitesi
Alan Eğitimi Araştırma Projeleri	6	3	Karadeniz Teknik Üniversitesi
Vatandaşlık Bilgisi	7	3	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Çukurova Üniversitesi
Yabancı Dil Öğretimi I	7	3	Kocaeli Üniversitesi
Atatürk İlkelerinin Tarihsel Temelleri	7	3	Fırat Üniversitesi
Demokrasi Eğitimi ve Çocuk Hakları	7	2	Anadolu Üniversitesi
Afet Kültürü	7	2	İstanbul Üniversitesi
Girişimcilik	7	2	İstanbul Aydın Üniversitesi

Sınıf Eğitimi Programındaki Zorunlu Dersler Hakkında Bir Araştırma

Vatandaşlık Bilgisi	8	3	Kilis 7 Aralık Üniversitesi
Araştırma İstatistikleri	8	3	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Eğitim Felsefesi Tarihi	8	3	İstanbul Üniversitesi
Eğitimde Yeni Yaklaşımlar	8	3	İstanbul Üniversitesi
Mesleki İngilizce	8	3	Bayburt Üniversitesi
Kavram Yanılgıları	8	3	Bayburt Üniversitesi
Cumhuriyet Tarihi	8	3	Erciyes Üniversitesi
Bilim Tarihi ve Doğa Öğretimi	8	2	Hasan Kalyoncu Üniversitesi
Eğitim Yönetimi	8	3	Doğu Akdeniz Üniversitesi
Yabancı Dil Öğretimi II	8	3	Kocaeli Üniversitesi

Üniversitelerin Sınıf Eğitimi programlarında YÖK'ün paket programı haricinde tercih ettikleri zorunlu derslerin; amaç, içerik, kredi ve kazanımları aşağıda belirtilmiştir.

Üniversite yaşamına giriş. Ege Üniversitesi, Mersin Üniversitesi ve Necmettin Erbakan Üniversitesi'nde birinci yarıyıldan sunulan bir derstir. Dersin AKTS'ye göre kredisi birdir. Dersin amacı, öğrenim görülen üniversiteleri tanımak; üniversitenin çeşitli olanakları ile bilimsel, sosyal, sanatsal ve sportif etkinliklerden yararlanmayı öğrenmek; üniversitenin misyon, vizyon ve değerlerini benimsemek; genel yaşam becerileri ve sosyal sorumluluk bilinci kazanmaktır.

Toplumsal duyarlılık projesi. Gaziantep Üniversitesi'nde, birinci yarıyıldan sunulan derstir. Dersin AKTS'ye göre kredisi birdir. Dersin amacı, mutluluğun en önemli nedeninin "gönüllülük ve toplumsal duyarlılık projeleri" olarak görmelerini sağlamak, ulusal alanda toplumsal duyarlılık projeleri için ihtiyaç duyulan tüm paydaşların bu süreçte yer almasını sağlayan iletişim faaliyetlerini tamamlamak ve ilgili tüm hedef kitlenin bu projelerden faydalanıcı olmasını sağlamaktır.

Toplumsal sorumluluk ve sağlıklı yaşam. Necmettin Erbakan Üniversitesi'nde zorunlu olarak ikinci yarıyıldan sunulmuştur. AKTS'ye göre kredisi birdir. Dersin amacı, toplumsal yaşamın iyileştirilmesi, toplumsal sorunlara çözüm üretilmesi ve bireylerin sağlıklı yaşamı öğrenmesidir.

Okul sağlığı. Gaziantep Üniversitesi'nde zorunlu ders olarak üçüncü yarıyıldan okutulmaktadır. AKTS'ye göre kredisi üçtür. Dersin amacı, okul çocuklarında büyüme ve gelişme, okul çocuklarında meydana gelebilecek bulaşıcı hastalıklar, kazalar ve bunlara karşı alınabilecek önlemler; çocuklarda dış sağlığı, hijyen ve okulda sağlık eğitimi, okulda ruh sağlığının korunması ve beslenmedir.

Girişimcilik. Kastamonu Üniversitesi'nde zorunlu ders olarak üçüncü yarıyıldan okutulmaktadır. AKTS'ye göre kredisi dördüttür. Dersin amacı, disiplinler arası bir bakış açısı ile girişimcilik ve yenilikçilik, yenilikçilik bazlı girişimcilik, bir iş fikrinin başarılı bir işe dönüşmesi, girişimcinin özellikleri, girişimcilik olgusunun farklı yönleri ve boyutları, girişimciliğin oluşmasına ve gelişmesine yol açan altyapı koşulları, girişimciliği etkileyen çevre faktörleri ve girişimcilik çeşitleri, iş planlarının hazırlanması, Türkiye'de girişimciliğin özendirilmesinin önemi, kü-

çük işletmelerin kuruluşları ve kuruluş yeri seçimi, girişimcilik öyküleri, girişimcilikte örnek olay incelemeleri, girişimcilikle ilgili proje sunumlarıdır.

Ülkeler coğrafyası. Ahi Evran Üniversitesi'nde zorunlu ders olarak üçüncü yarıyılıda okutulmaktadır. AKTS'ye göre kredisi üçtür. Dersin amacı, kıtalara genel bakış (ülkeleri toplu tanıma), deniz ve okyanusların dağılışı, iklim kuşakları ve bitki örtüsü, kıtalardan örnek ülke incelemeleri, Türkiye'nin ekonomik, sosyal, kültürel, siyasi ilişkide bulunduğu komşu ülkeler ve Türk Dünyası ülkeleridir.

Okul, aile ve çevre işbirliği. Anadolu Üniversitesi'nde zorunlu ders olarak üçüncü yarıyılıda okutulmaktadır. AKTS'ye göre kredisi üçtür. Dersin amacı, okul-aile-çevre iş birliğinin kapsamı ve önemi, okul-aile ve okul-çevre ilişkilerini geliştirme etkinlikleridir.

Dünya sorunları. Artvin Çoruh Üniversitesi'nde zorunlu ders olarak üçüncü yarıyılıda okutulmaktadır. AKTS'ye göre kredisi dörttür. Dersin amacı, günümüz dünya sorunları ve çözüm yolları konusunda farkındalık oluşturmaktır.

Bilim tarihi. Balıkesir Üniversitesi'nde zorunlu ders olarak üçüncü yarıyılıda sunulmaktadır. AKTS'ye göre kredisi ikidir. Dersin amacı, nesnel bilginin ortaya çıkma, yayılma ve kullanma koşullarını incelemektir.

Kitap inceleme ve eleştirme. Balıkesir Üniversitesi ve Trakya Üniversitesi'nde zorunlu ders olarak üçüncü yarıyılıda sunulmaktadır. AKTS'ye göre kredisi ikidir. Dersin amacı, bilinçli ve okuduğu kitabı olumlu ve olumsuz yönde eleştirebilen okurlar yetiştirmektir.

Öğretmenlik davranışı beden dili ve diksiyon. Ege Üniversitesi'nde zorunlu ders olarak üçüncü yarıyılıda okutulmaktadır. AKTS'ye göre kredisi üçtür. Dersin amacı, öğrencilerin beden dili ve diksiyonun öğretmenlik mesleğindeki önemini fark etmek, mesleki becerilerine sözel ve bedensel iletişim konularında katkıda bulunmak, sınıf içi iletişimin önemini fark eder hale gelmelerini sağlamaktır.

Çocuk psikolojisi. Erciyes Üniversitesi'nde zorunlu ders olarak üçüncü yarıyılıda okutulmaktadır. AKTS'ye göre kredisi üçtür. Dersin amacı, orta çocuklukta bilişsel gelişim, orta çocuklukta psikososyal gelişim, orta çocuklukta ahlak gelişimi, orta çocuklukta dil gelişimi, ayrıksı çocuklar, düşünme becerileri ve problem çözme stratejileridir.

Evren ve dünya. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi ve Sakarya Üniversitesi'nde zorunlu ders olarak üçüncü yarıyılıda okutulmaktadır. AKTS'ye göre kredisi üçtür. Dersin amacı, evren ve oluşumu ile çeşitli gök cisimlerinin özelliklerini kavrama, Dünyanın çeşitli fiziki özelliklerini kavramadır.

İngilizce III. Kocaeli Üniversitesi'nde zorunlu ders olarak üçüncü yarıyılıda okutulmaktadır. AKTS'ye göre kredisi dörttür. Dersin amacı, öğrencilerin oku-

ma, yazma, dinleme ve konuşma gibi temel dil becerileri oluşturarak, İngilizcenin konuşulduğu yerlerde karşılaşılabilecekleri yol sorma, yer ayırtma, randevu alma gibi bazı durumlarla baş edebilmelerini, günlük hayatta, işte ya da okulda duydukları veya okudukları konuları ana hatlarıyla anlayabilmelerini, yaşadıkları olayları yazılı veya sözlü olarak anlatabilmelerini, günlük hayatlarıyla ilgili duygu, düşünce, umut, istek ve planlarından bahsedebilmelerini sağlamaktır.

Oyun ve fiziki etkinlikler. Marmara Üniversitesi'nde zorunlu ders olarak dördüncü yarıyılıda okutulmaktadır. AKTS'ye göre kredisi üçtür. Dersin amacı, insan gelişiminde oyun ve fiziki etkinliklerin rolü, ilköğretim birinci kademe çocuklarının motor gelişim özellikleri, sağlıklı yaşam için egzersizler hakkında genel bilgi, oyun ve fiziki etkinlikler derslerinde düzenler, yürüyüşler, dönüşler, sıralanmalar, oyun ve fiziki etkinlikler ders araç-gereç ve malzemeleri, özellikleri, serbest jimnastik alıştırmaları, bireysel ve eşli jimnastik egzersizleri, araçta ve araçla yapılan alıştırmalar, beden eğitimi derslerinde ve günlük yaşantıda egzersiz esnasında sakatlıklar, yaralanmalar, zorlamalar, ilk yardım, atletizm temel teknikleri ve kuralları, spor ve sağlık, spor ve sosyal hayat, spor ve yaşam, ülkemiz ve spor, olimpiyatlar hakkında genel bilgidir.

İnsan anatomisi ve fizyolojisi. Mersin Üniversitesi'nde zorunlu ders olarak dördüncü yarıyılıda okutulmaktadır. AKTS'ye göre kredisi ikidir. Dersin amacı, öğrencilere insan yaşamının devamını sağlayan temel mekanizmayı tanıtmak, vücuttaki organların yapısı ve çalışmasını kavratmaktır.

Eğitimde güncel sorunlar. Anadolu Üniversitesi'nde zorunlu ders olarak dördüncü yarıyılıda okutulmaktadır. AKTS'ye göre kredisi üçtür. Dersin amacı, güncel eğitim sorunlarının genel özellikleri, sorun belirleme ve çözüm yolları, tartışmanın özellikleri ve tartışma kurallarıdır.

Bilimsel araştırma projesi tasarımı ve uygulamaları. Uludağ Üniversitesi'nde zorunlu ders olarak dördüncü yarıyılıda okutulmaktadır. AKTS'ye göre kredisi ikidir. Dersin amacı, bilim insanı yetiştirmek ve yapılan araştırmalarla bilime ve ülkemize katkı sağlamak amacıyla yapılan çalışmalardır.

İngilizce IV. Kocaeli Üniversitesi'nde zorunlu ders olarak dördüncü yarıyılıda okutulmaktadır. AKTS'ye göre kredisi dördüttür. Dersin amacı, öğrencilerin okuma, yazma, dinleme ve konuşma gibi temel dil becerilerini geliştirerek, günlük hayatta, yurt dışı seyahatlerinde ve İngilizcenin konuşulduğu diğer yerlerde karşılaşılabilecekleri yol sorma ve yol tarif etme, yardım isteme ve yardımda bulunma, alışveriş yapma, yemek siparişi verme gibi birçok durumun üstesinden gelebilmelerini, günlük hayatta, işte ya da okulda duydukları veya okudukları konuları detaylı olarak anlayabilmelerini, yaşadıkları olayları yazılı ve sözlü olarak ifade edebilmelerini, deneyimlerinden bahsedebilmelerini, günlük hayatları ve dünyada meydana gelen olaylarla ilgili duygu, düşünce, umut ve isteklerini ifade edebilmelerini sağlamaktır.

İstatistik. Mersin Üniversitesi'nde zorunlu ders olarak beşinci yarıyılıda sunulmaktadır. AKTS'ye göre kredisi ikidir. Dersin amacı, istatistiğe bakış açısını daha objektif hale getirecek ve istatistikteki kavramları anlamayı sağlayacak etkinlikler yapmaktır.

Alan eğitiminde araştırma projesi. Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde zorunlu ders olarak altıncı yarıyılıda sunulmaktadır. AKTS'ye göre kredisi üçtür. Dersin amacı, alanla ilgili bir konu belirlemek, ilgili kaynaklara ulaşmak, araştırmanın amacına uygun olarak bu kaynakları kullanabilmek, elde edilen bulguları rapor haline dönüştürebilmek ve tezi jüri önünde sunmaktır.

Öğrenmeyi öğrenme. Harran Üniversitesi'nde zorunlu ders olarak altıncı yarıyılıda sunulmaktadır. AKTS'ye göre kredisi üçtür. Dersin amacı, bireylerin öğrenme stillerini tespit etmesini, amaçlarını saptaması ve oluşturmasını, başarılı insan modellemesi ve model oluşturmasını yaparak başarıya ulaşmasını sağlamaktır.

Vatandaşlık bilgisi. Çukurova Üniversitesi (yedinci yarıyıl), Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi (yedinci yarıyıl) ve Kilis 7 Aralık Üniversitesi'nde (sekizinci yarıyıl) zorunlu ders olarak sunulmaktadır. AKTS'ye göre kredisi bu üç üniversitede de üçtür. Dersin amacı, devletin yapısını, kurum ve kuruluşlarını tanıyan, hak ve ödevlerini bilen, çağdaş ve devletine bağlı; ailede, okul ve toplumun demokratik değerlerini özümseyen vatandaşlar yetiştirmektir.

Yabancı dil öğretimi I. Kocaeli Üniversitesi'nde zorunlu ders olarak yedinci yarıyılıda sunulmaktadır. AKTS'ye göre kredisi üçtür. Dersin amacı, Türkiye'de yabancı dil öğretim ortamlarını, yöntem ve tekniklerini incelemek ve yabancı dil öğretim etkinliklerini değerlendirip planlayabilmektir. Bu dersle birlikte öğrencilerin dil öğretimi hakkında bilgi edinmesi ve dil öğretimi ilkeleri, yöntemleri ve teknikleri konusunda planlama yetisi kazanmaları öngörülmüştür.

Atatürk ilkelerinin tarihsel temelleri. Fırat Üniversitesi'nde zorunlu ders olarak yedinci yarıyılıda sunulmaktadır. AKTS'ye göre kredisi üçtür. Dersin amacı, Atatürk ilkelerinin oluşum süreci ile Atatürk'ün cumhuriyetçilik, milliyetçilik, halkçılık, devletçilik ve inkılâpçılık ilkelerinin tek tek ele alınarak incelenmesidir.

Demokrasi eğitimi ve çocuk hakları. Anadolu Üniversitesi'nde zorunlu ders olarak yedinci yarıyılıda sunulmaktadır. AKTS'ye göre kredisi ikidir. Dersin amacı, toplumdaki demokratik hayatı yorumlayabilen, demokrasi eğitimini kavrayan, temel çocuk haklarını bilen ve uygulayan, çocuk hakları eğitimini bilen öğretmenler yetiştirmektir.

Afet kültürü. İstanbul Üniversitesi'nde yedinci yarıyılıda zorunlu ders olarak sunulmaktadır. AKTS'ye göre kredisi ikidir. Dersin amacı, afetler konusunda yeti-şen gençlerin okullarını bitirip çalışma yaşamına başladıkları zaman gittikleri her yerde afet bilincini geliştirme çabasını göstermesidir.

Girişimcilik. İstanbul Aydın Üniversitesi'nde zorunlu ders olarak yedinci yarıyılıda sunulmaktadır. AKTS'ye göre kredisi ikidir. Dersin amacı, tek başına işletmelerin girişimci faaliyetlerine katılmak için öğrencilerin yönetici olarak ana unsurlarıyla girişimciliği öğrenmesidir.

Araştırma istatistikleri. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi'nde zorunlu ders olarak sekizinci yarıyılıda sunulmaktadır. AKTS'ye göre kredisi üçtür. Dersin amacı, istatistikle ilgili temel kavramları bilen, test geliştirebilen, bir araştırmada uygun istatistik yöntemlerini belirleyebilen, ölçme ve değerlendirme konusunda duyarlı olan öğretmenler yetiştirmektir.

Eğitim felsefesi tarihi. İstanbul Üniversitesi'nde zorunlu ders olarak sekizinci yarıyılıda sunulmaktadır. AKTS'ye göre kredisi üçtür. Dersin amacı, felsefenin temel kavramlarını ve ana problemlerini kavrayabilmedir. Öğrenciden beklenen insanlık ve medeniyet tarihinin en eski kaynaklarından başlayarak günümüze gelinceye kadar eğitim ve felsefenin geçirdiği değişim ve gelişimleri öğrenmesi, bu süreci öğrendikçe günümüz koşullarını daha iyi değerlendirmesi ve günümüz koşullarını daha iyi değerlendirerek de geleceği daha iyi kurgulaması, beceri ve başarı kazanmasıdır.

Eğitimde yeni yaklaşımlar. İstanbul Üniversitesi'nde zorunlu ders olarak sekizinci yarıyılıda sunulmaktadır. AKTS'ye göre kredisi üçtür. Dersin amacı, eğitim-öğretim kavramlarını ve bu kavramların birbirleriyle ilişkisini öğrenen, felsefenin eğitimdeki yeri ve önemini kavrayan, eğitim ve felsefe tarihi boyunca uygulanan yöntemleri öğrenen; idealizm, realizm, natüralizm, pragmatizm, totalitarizm, liberalizm, gibi anlayışların günümüz eğitim sistemindeki yerlerini ve uygulanış biçimlerini öğrenen öğretmenler yetiştirmektir.

Mesleki İngilizce. Bayburt Üniversitesi'nde zorunlu ders olarak sekizinci yarıyılıda sunulmaktadır. AKTS'ye göre kredisi üçtür. Dersin amacı, İngilizceyi iş hayatlarında nerede ve nasıl kullanmaları gerektiğini öğretmektir. Bunun yanında yazışma teknikleri, konuşma ve kendini tanıtmaya yer almaktadır.

Kavram yanlışları. Bayburt Üniversitesi'nde zorunlu ders olarak sekizinci yarıyılıda sunulmaktadır. AKTS'ye göre kredisi üçtür. Dersin amacı, kavram tanımını, matematikteki temel kavramları, kavram öğrenme ve öğretme ilkelerini, kavram geliştirme aşamalarını, kavram yanlışlığının tanımını, kavram yanlışlıklarının tespitini, kavram yanlışlığının türlerini, kavram yanlışlıklarını gidermede öğretim strateji, yöntem ve tekniklerinden yararlanmayı ve matematikte kavram yanlışlığı ve giderilme yollarını öğretmektir.

Cumhuriyet tarihi. Erciyes Üniversitesi'nde zorunlu ders olarak sekizinci yarıyılıda sunulmaktadır. AKTS'ye göre kredisi üçtür. Dersin amacı, Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemleri, 1. Dünya Savaşı, Cumhuriyet'in kurulması, Kurtuluş Savaşı, Cumhuriyet'in ilanından günümüze siyasi olaylar,

Cumhuriyet'in ilanından günümüze siyasal, kültürel, ekonomik ve eğitim alanındaki gelişmeleri öğretmektir.

Bilimin tarihi ve doğası öğretimi. Hasan Kalyoncu Üniversitesi'nde zorunlu ders olarak sekizinci yarıyılıda sunulmaktadır. AKTS'ye göre kredisi ikidir. Dersin amacı, gelişen ve değişen bilimin sonuçlarını ve insanların doğayı anlama ihtiyaçlarını öğretmen adaylarının anlamasını sağlamaktır.

Eğitim yönetimi. Doğu Akdeniz Üniversitesi'nde zorunlu ders olarak sekizinci yarıyılıda sunulmaktadır. AKTS'ye göre kredisi üçtür. Dersin amacı, eğitim sisteminin amacını gerçekleştirebilmek için, eğitim örgütlerinde yer alan insan gücü, sermaye, zaman, malzeme ve yer unsurlarının daha verimli, daha ekonomik ve daha iyi bir biçimde kullanılabilmesidir.

Yabancı dil öğretimi II. Kocaeli Üniversitesi'nde zorunlu ders olarak sekizinci yarıyılıda sunulmaktadır. AKTS'ye göre kredisi üçtür. Dersin amacı, Türkiye'de yabancı dil öğretim ortamlarında yabancı dilde ölçme ve değerlendirme unsurlarını incelemek ve yabancı dil öğretim etkinliklerini planlayabilmek, yabancı dil öğretim alanında dil pasaportu, dil biyografisi, dil dosyası gibi konularda bilgi edinerek öğretim ortamları tasarlamaktır.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu çalışmada Sınıf Eğitimi programında bulunan 71 üniversitenin paket programı incelenerek zorunlu dersler üzerinde durulmuştur. Üniversitelerin YÖK'ün paket programı dışında kalan zorunlu dersleri tablo haline getirilmiştir.

Ortaya çıkan sonuçlar değerlendirildiğinde üniversitelerin farklı zorunlu dersler konusunda ortak bir paydada buluşamadığı gözlemlenirken aynı zamanda bu derslerin tamamının teorik içerikli olduğu görülmüştür. Halbuki Finlandiya gibi başarı oranı yüksek olan ülkelerde öğretmen yetiştirme programının temel özelliklerinden birisi, alınan teorik dersler ve yapılan uygulamalar arasında dengenin, öğretmen adaylarının kendilerini iyi bir şekilde geliştirmelerine olanak vermesidir (Moon, Vlasceanu ve Barrows, 2003).

Diğer taraftan zorunlu dersler belirlenirken; öğrencilerin ilgi, yetenek ve istekleri dikkate alınmadan üniversitedeki öğretim elemanlarının varlığı düşünülerek derslerin seçildiği olasıdır. Yetiştirilmekte olan öğretmen adaylarının çocukların geleceğini nasıl etkileyecekleri noktasında kaygılar bulunmaktadır. Öğretmen yetiştirme uygulamalarının kendinden bekleneni vermesi için yapılması gerekenler bulunmaktadır. Bugün öğretmen yetiştirme konusundaki problemler, yarın toplumun çıkmazları haline gelecektir. "Nasıl bir eğitim" sorusunun cevabı "nasıl bir öğretmen" sorusuna verilecek cevapta saklıdır (Üstüner, 2004). Zorunlu dersler ve içerikleri çağın gereksinimlerine göre güncellenmelidir. Üniversiteler zorunlu dersler havuzunu oluştururken MEB ve YÖK ile işbirliği içerisinde bu-

lunmalıdır. YÖK, MEB'in müfredatta yaptığı değişikliklere göre paket programını MEB ile uyumlu olacak şekilde düzenlemelidir.

Zorunlu derslerin içeriğinin öğretmen adaylarının psikomotor alanda kendilerini geliştirebilecekleri nitelikte olmadığı görülmüştür. Öğretmenlerin meslek yaşamlarında gerekli olan psikomotor davranışların çoğunu hizmet öncesi eğitim yaşantılarında kazandıkları bilinmektedir (Sever, Tarım, Uzun, Öveç ve Kozan, 2016). Bu nedenle; eğitim-öğretim faaliyetlerinde etkili sonuçlar alınabilmesi için geleceğin öğretmenleri olan öğretmen adaylarının niteliğinin artırılması önem taşımaktadır (Kutluca ve Ekici, 2010; Ültay, 2014). YÖK ve MEB'in işbirliği içerisinde paket programını öğretmen adayının devrimsel alanda kendini daha çok geliştirebileceği bir şekilde düzenlemesi önerilmektedir.

YÖK'ün belirlemiş olduğu paket programı dışında kalan zorunlu derslerden en çok okutulan dersler şunlardır: Vatandaşlık Bilgisi, Üniversite Yaşamına Giriş, Evren ve Dünya, Kitap İnceleme ve Eleştirme, Girişimcilik. Öğretmen adaylarından beklenen vatan ve millet sevgisine sahip, çağdaş ve devletine bağlı, hak ve sorumlulukların bilincinde, demokratik niteliklere sahip olmasıdır (Seferoğlu, 2004; Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005; Çınar, 2008). Seçilen bu derslerin bu bağlamda gerekli olduğu düşünülmektedir.

Vatandaşlık Bilgisi dersi öğretmen adaylarına bu nitelikleri kazandırması açısından önemlidir (Ersoy ve Öztürk, 2015). Ayrıca, eleştirel düşünme becerisiyle, vatandaşlık düzeyi arasında pozitif bir ilişki vardır (Colville ve Clarken, 1992; Leming, 1998; Acun, Demir ve Göz, 2010). Üniversite mezunu bir bireyin eleştirel düşünme becerilerine sahip olduğu düşünüldüğünde bu ilişki anlam taşımaktadır.

Ortaöğretimden yükseköğretime geçen öğrencilerin üniversite yaşamına adapte olmakta zorluk yaşadığını ortaya koyan çalışmalar (Erdoğan, Şanlı ve Bekir, 2005; Özkan ve Yılmaz, 2010) literatürde yer almaktadır. Üniversite yaşamına adaptasyonun kolaylaştırılması açısından üniversite yaşamına giriş dersinin okutulması önemli görülmektedir. Üniversitelerin zorunlu olarak bu dersi tüm bölümlerin birinci yarısında okutulması önerilmektedir.

Öğrenciye temel bilgilerin verildiği, bütün eğitim yaşamı boyunca kullanabileceği bilgilerin temeli ilkokullarda atılır. İlkokullarda verilen yanlış bilgi ve kavramların öğrencinin ilerideki yıllarını etkileyeceği kesindir (Baloğlu Uğurlu, 2005). Öğretmenlerin, yanlış imajlarının iyi planlanmış bir öğretim süreciyle düzeltilmesi gerekir (Geçit ve Gençer, 2011). Bu yüzden, Evren ve Dünya dersi öğretmen adaylarının yaşadığı evreni tanıması ve öğrencilerine tanıtması bakımından son derece önemli görülmektedir.

Sınıf öğretmeni adaylarının meslek yaşamlarında okuma alışkanlığı kazandırmada araç olarak kullanacakları çocuk ve dünya klasiklerini okumaları, bu

eserleri okumanın yanı sıra okuduğunu anlama ve eleştirme becerisi kazanmaları gerekmektedir (Aydın Yılmaz, 2006). Öğretmen adaylarının bilinçli okurlar yetiştirebilmeleri için öncelikle kendilerinin bilinçli okur özellikleri göstermesini sağlayacak Kitap İnceleme ve Eleştirme dersi son derece önemli görülmektedir.

MEB'in yeni müfredatına göre, üreten öğrenciler yetiştirmek hedeflenmektedir. Bu sebeple girişimcilik dersinin öğretmen adayları açısından faydalı olduğu düşünülmektedir. Balaban ve Özdemir (2008)'in araştırma sonuçlarına göre, girişimcilik eğitimi bireyin potansiyelini keşfetmesini hızlandırmaktadır ve yeteneklerini geliştirip başarı şansını artırmasına yardımcı olmaktadır. Bu nedenle girişimcilik eğitimi, girişimcilik eğilimini pozitif yönde etkilemektedir.

PISA ve TIMM sınavlarında başarılı olan ülkelerin öğretmen yetiştirme programları incelenerek ülkemize uygun hale getirilip uygulanmalıdır. Üniversitelerin fiziki yapıları uygulamaların daha kolay yapılabilceği ortamlara dönüştürülmelidir. Ayrıca zorunlu derslerin uygulanmasında karşılaşılabilecek sorunlar için öğrencilerin de görüşleri alınıp üniversitelerin kendi bünyelerinde değerlendirilip çözüme kavuşturulmalıdır.

Ayrıca bulgulardan elde edilen sonuçlar doğrultusunda, üniversiteler bünyesinde, kurum yönetimi, koçluk-mentorluk, fiziksel aktivitelerin olduğu badminton, taekwon-do, yoga, kürek, tenis gibi dersler ile bütün fakültelerden alınabilecek serbest seçmeli derslerin de sınıf eğitimi paket programlarında sunulması gerektiği önerilmektedir.

Teşekkür

Bu çalışmanın verilerinin toplanma aşamasındaki yardımlarından dolayı Muhammet ÇOLDUR'a, Eren MOLO'ya, Havva Hilal PUL'a, Seniha BEDİR'e ve Hatice CİĞERCİ'ye teşekkür ederiz.

Kaynakça

- Acun, İ., Demir, M., & Göz, N. L. (2010). Öğretmen adaylarının vatandaşlık yeterlilikleri ile eleştirel düşünme becerileri arasındaki ilişki. *Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 107-123.
- Akyüz, Y. (1978). *Türkiye'deki öğretmenlerin toplumsal değişimdeki etkileri (1848-1940)*. Ankara: Doğan Basımevi.
- Akyüz, Y. (2005). *Türk eğitim tarihi* (9. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Akyüz, Y. (2006). Türkiye'de öğretmen yetiştirmenin 160. Yılında Darülmüallimîn'in ilk yıllarına toplu ve yeni bir bakış. *Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, 20, 17-58.
- Ataünal, A. (1994). *Türkiye'de ilköğretmeni yetiştirme sorunu (1923-1994)*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Aydın Yılmaz, Z. (2006). Sınıf öğretmeni adaylarının okuma alışkanlığı. *İlköğretim Online*, 5(1), 1-6.
- Aytar, A. (2011). *Sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecinde insanın çevreye etkisi konusu ile ilgili pedagojik alan bilgilerinin araştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Balaban, Ö. & Özdemir, Y. (2008). Girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisi: Sakarya Üniversitesi İİBF örneği. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 3(2), 133-147.
- Baloğlu Uğurlu, N. (2005). İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin dünya ve evren konusu ile ilgili kavram yanılgıları. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1), 229-246.
- Baytal, Y. (2000). Tanzimat ve II. Abdülhamid dönemi eğitim politikaları. *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, 11, 23-32.
- Celkan, H. Y. (1986). *İttihad-ı İslâm ve Mehmet Akif, ölümünün 50. yılında Mehmet Akif Ersoy*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Yayını.
- Colville, J. K. & Clarcken, R. H. (1992). *Developing social responsibility through law-related education*. San Francisco, CA: American Research Association.
- Çelikten, M., Şanal, M., & Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(2), 207-237.
- Çınar, İ. (2008). İlköğretimin önemi ve öğretmen. *Eğitim Dergisi*, 20, 1-28.
- Erdoğan, S., Şanlı, H. S., & Bekir, H. Ş. (2005). Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi öğrencilerinin üniversite yaşamına uyum durumları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(2), 479-496.
- Ersoy, A. F. & Öztürk, F. (2015). Bir vatandaşlık değeri olarak yurtseverlik: Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının algısı. *İlköğretim Online*, 14(3), 974-992.
- Eşme, İ. (2001). *Yükseköğretmen okulları*. İstanbul: Bilgi-BaşarıYayınevi.
- Geçit, Y. & Gençer, K. (2011). Sınıf öğretmenliği 1. sınıf öğrencilerinin coğrafya algılarının metafor yoluyla belirlenmesi (Rize Üniversitesi örneği). *Marmara Coğrafya Dergisi*, 23, 1-19.
- Gürkan, T. (1993). *İlköğretim öğretmenlerinin öğretmenlik tutumları ile benlik kavramları arasındaki ilişki*. Ankara: Sevinç Matbaası.

- Kutluca, T. & Ekici, G. (2010). Öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutum ve öz-yeterlik algılarının incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38, 177-188.
- Küçükahmet, L. (1993). *Öğretmen yetiştirme programları ve uygulamaları*. Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları.
- Leming, J. S. (1998). Some critical thoughts about the teaching of critical thinking. *The Social Studies*, 89(2), 61-66.
- Moon, B., Vlasceanu, L., & Barrows, L. C. (2003). *Studies on higher education, institutional approaches to teacher education within higher education in europe: Current models and new developments*. Bucharest: UNESCO.
- Okçabol, R. (2005). *Öğretmen yetiştirme sistemimiz*. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Özer, B. (2008). Öğretmenlerin mesleki gelişimi (Ed. A. Hakan) içinde, *Öğretmenlik meslek bilgisi alanındaki gelişmeler*, s.195-216. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Özkan, S. & Yılmaz, E. (2010). Üniversite öğrencilerinin üniversite yaşamına uyum durumları (Bandırma aörneği). *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 5(13), 153-171.
- Seferoğlu, S. S. (2004). Öğretmen yeterlilikleri ve mesleki gelişim. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 58, 40-45.
- Semerci, N. (2004). Öğrenci görüşlerine göre sınıf öğretmenliği derslerinin işleyişi. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004, İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya.
- Sever, R., Tarım, K., Uzun, İ., Öveç, B. G., & Kozan, D. (2016). Sınıf öğretmenliği eğitimi programlarındaki seçmeli dersler. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11(3), 1969-1990.
- Şahin, İ. (1999). *İlköğretim okullarında görevli öğretmenlerin iş doyum düzeyleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- URL – 1. (2018). <http://cocukhizmetleri.aile.gov.tr/data/5422bc94369dc316585c0e01/1.5.1739.pdf> Erişim tarihi: 27.03.2018.
- URL – 2. (2018). http://www.yok.gov.tr/documents/10279/49665/sinif_ogretmenligi.pdf/32dd5579-2e4d-454e-8c91-5e0594ebdf48 Erişim tarihi: 12.06.2018.
- Ültay, E. (2014). *İtme, momentum ve çarpışmalar konusuyula ilgili bağlam temelli öğrenme yaklaşımına dayalı açıklama destekli REACT stratejisine göre geliştirilen etkinliklerin etkisinin araştırılması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Üstüner, M. (2004). Geçmişten günümüze Türk eğitim sisteminde öğretmen yetiştirme ve günümüz sorunları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(7). İnternet Adresi: https://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/39873810/Yeni_Microsoft_Word_Belgesi.pdf?AWSAccessKeyId=AKIAIWOWYYGZ2Y53UL3A&Expires=1518214822&Signature=%2FCpj3pinaEX1f%2FR8HYShh3TyJm0%3D&response-content-disposition=inline%3B%20filename%3DGecmisten_Gunumuzze_Turk_Egitim_Sistemind.pdf
- Türkoğlu, P. (2000). *Tonguç ve enstitüleri*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

- Yazıcı, H. (2009). Öğretmenlik mesleği, motivasyon kaynakları ve temel tutumlar: Kurumsal bir bakış. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(1), 33-46.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemi* (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yokuş, E. (2015). *Eğitim fakültesi birinci sınıf öğretmen adaylarının öğretmenliğe giriş özelliklerinin analizi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Zürcher, E. J. (2003). *Modernleşen Türkiye'nin tarihi*. Gönen, Y. S. (Çev.), (16. Baskı). İstanbul: İletişim Yayınları.

